

4. NOTA SOBRE CONDICIONANTS PSICOLÒGICS DE L'APRENTATGE

Es evident que a un infant de mesos no se li dóna un bistec de vedella perquè el rosegui, ni a un avi de 70 anys se li demana que corri 100 m en 12 segons. Les potencialitats físiques segons l'edat cronològica tots les respectem, però no és tan segur que respectem l'edat mental dels nostres alumnes quan els hi ensenyem una matèria.

PIAGET diu que la ment funciona utilitzant el principi d'adaptació i produeix estructures que es manifesten en una intel·ligència adaptada com a resultat d'incalculables i continuades adaptacions mentals adquirides en un procés de creixement.

Cal que la ment i encara que sigui solament des del punt de vista biològic, tingui un procés d'adaptació. En aquest procés la intel·ligència ha d'assimilar cada nova experiència, transformant-la perquè es pugui adaptar a l'estructura mental ja construïda anteriorment; i en cada nova experiència també les estructures ja construïdes hauran d'acomodar-se per tal de poder acceptar-la. En alguns casos les experiències no poden ser adaptades ja que en aquell moment la ment no està preparada, i són rebutjades. Cal buscar l'equilibri entre l'acomodació i l'assimilació per tal que la ment pugui adaptar-se a la nova experiència. Quan ja s'ha fet aquesta adaptació és aleshores que pot utilitzar les estructures noves mentals per aconseguir noves fites i retornar al principi del cicle.

És important deixar clar també que és la capacitat mental de l'alumne i només aquesta qui realitza aquest procés d'equilibri i per tant serà la que determini el grau de desenvolupament de la seva intel·ligència.

Es conegut el cas que un nen de 6 anys no arriba a saber dir si hi ha més roses o flors, quan se li presenten deu flors de les que vuit són roses i dues margarides; en canvi sí ho sap dir un nen de 8 anys.

El nen de vuit anys ha entrat a l'edat operacional, és a dir pot operar mentalment ja que ha adaptat unes accions físiques fetes anteriorment i les pot transformar en accions mentals. Per tant, pot separar mentalment les roses de les margarides i dir si hi ha més roses o flors.

Tampoc es pot exigir, i es fa moltes vegades, que abans dels 9 ó 10 anys l'alumne/a faci operacions lògiques a partir només del llenguatge matemàtic i d'uns símbols matemàtics sense que tingui el punt de referència físic. És només a l'adolescència quan el pensament formal es fa possible. L'alumne de menys de 12 anys, en general, podrà arribar a aprendre la mecànica de les operacions amb fraccions, però només aprendrà la mecànica i li costarà un esforç que no el compensarà. En canvi si que pot fer operacions amb coses concretes com pot ésser quarts i terços de litres d'aigua o quarts i terços d'alumnes d'una classe.

Aixó són només uns escasos exemples i segurament massa generalitzats, de la necessitat de conèixer les potencialitats del noi/a. Es pot assegurar que el no tenir en compte el procés mental que abans hem explicat i les possibilitats mentals de l'alumne en cada moment, és anul·lar gran part del treball d'un professor i l'esforç de l'alumne, descoratjar ambdós i anar al fracàs escolar. Es fa imprescindible, doncs, per part del professor, el coneixement dels mecanismes i possibilitats mentals de l'alumne.

Joaquim Roure